

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 715/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J. T. a obchodnej spoločnosti T., zastúpených advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 C 163/2012 z 11. júla 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. T. a obchodnej spoločnosti T. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2014 osobne doručená sťažnosť J. T. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), a obchodnej spoločnosti T. (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“; spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 C 163/2012 z 11. júla 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia sa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 25 C 163/2012 domáhajú od Slovenskej republiky ako odporcu (ďalej len „odporca“) náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Odporca, zastúpený Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, navrhol svojím podaním z 26. novembra 2012 zloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Na základe predloženého návrhu okresný súd uznesením sp. zn. 25 C 163/2012 z 28. novembra 2013 vydaným vyšším súdnym úradníkom zaviazal sťažovateľa v 1. rade na zloženie preddavku na trovy konania v sume 15 150 € a sťažovateľa v 2. rade na zloženie preddavku na trovy konania v sume 4 012,15 €. Na základe odvolania sťažovateľov bolo označené uznesenie okresného súdu potvrdené napadnutým uznesením okresného súdu vydaným zákonným sudcom.

Sťažovatelia v sťažnosti poukazujú na účel § 141a OSP, ktorým je *„zabezpečenie reálnej vymožitelnosti náhrady trov priznanej úspešnému odporcovi, keďže tento sporom nedisponuje a môžu mu vzniknúť značné trovy, ktorých náhrady sa pre bezmajetnosť neúspešného navrhovateľa reálne nedomôže. V tomto konaní však Odporcovi trovy, na ktorých náhradu by mal nárok, z podstaty veci nevznikajú a zaviazanie sťažovateľov na zloženie preddavku na trovy konania je proti účelu uvedeného ustanovenia. Naopak, takéto rozhodnutie predstavuje vážny zásah do základných práv sťažovateľov na spravodlivý proces a práva na majetok. Odporcom v konaní je totiž Slovenská republika zastúpená ústredným orgánom štátnej správy, ktoré má vlastné právne oddelenie. Slovenská republika je podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. osobne od súdnych poplatkov oslobodená, ktoré sa navyiac v tomto konaní neplatia podľa úpravy účinnej v relevantnom čase. Odporca nie je v konaní ani zastúpený advokátom, a keby aj bol, tak vzhľadom na existenciu vlastného právneho oddelenia by mu podľa judikatúry náhrada trov konania priznaná nemohla byť, nakoľko zastúpenia advokátom by pri existencii vlastného právneho oddelenia bolo neúčelným. Výklad a uplatnenie/aplikácia predmetných zákonných*

ustanovení zo strany OS BA I trpí vadou ústavnéj nekonformity, keďže ide o uplatnenie v rozpore so zmyslom a účelom právnej normy vyjadrenej v § 141a OSP. Postup OS BA I nezabezpečuje budúcu pohľadávku na náhradu trov, keďže žiadna nemôže vzniknúť, ale v rozpore so zmyslom a účelom zákona predstavuje prekážku v prístupe ku spravodivosti.“.

Podľa sťažovateľov uložením povinnosti zložiť preddavok na trovy konania okresným súdom došlo k nepripustnému zásahu do ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pričom „*Obmedziť ústavné právo na majetok je v zmysle čl. 13 ods. 4 ústavy SR možné iba v miere potrebnej na dosiahnutie ustanoveného cieľu, pričom sa musí dbať na podstatu a zmysel tohto práva. Povinnosť ústavné konformného výkladu a uplatňovania zákona vyplýva z čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, v zmysle ktorého musí byť výklad a uplatňovanie zákonov v súlade s Ústavou SR. OS BA I uplatnil ustanovenie zákona ústavné nekonformne, teda v rozpore s Ústavou SR.“.*

V napadnutom konaní vedenom okresným súdom je účastníkom na strane odporcu štát, preto podľa sťažovateľov prichádzajú do úvahy ako trovy konania v súlade s § 137 OSP len odmena za zastupovanie advokátom a trovy dôkazov. Sťažovatelia k tomuto uvádzajú:

«Ak by sa odporca nechal v konaní zastupovať advokátom, je pravdepodobné, že by mu vznikli náklady na odmenu za zastupovanie. Takto vynaložené náklady sa však nepovažujú za účelne vynaložené trovy, a preto by Odporcovi nevznikol nárok na ich náhradu. Z rozhodovacej činnosti slovenských aj českých súdov vyplýva, že štátu ako účastníkovi občianskoprávneho konania na súde nemožno úplne uprieť právo na zastúpenie advokátom, ale nárok na náhradu takto vzniknutých trov štátu má len vo výnimočných prípadoch, ak nie je orgán zastupujúci štát personálne vybavený na to, aby sa kvalifikovane zastúpil sám. Ak by sa dal odporca v predmetnom konaní zastúpiť advokátom, nešlo by o účelne vynaložené trovy, keďže má odporca v rámci svojej organizačnej štruktúry k dispozícii právnu sekciu a dostatočné zázemie hradené zo štátneho rozpočtu, aby sa kvalifikovane zastupoval sám. Podľa ust. § 141a ods. 3: „Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nenahrádza povinnosť podľa § 141.“ Ak by súd považoval za potrebné zaviazat' niektorého z účastníkov na zloženie preddavku na trovy dôkazu má na to

k dispozícii postup podľa ust. § 141 ods. 1 OSP a nie je možný postup podľa ust. § 141a ods. 1 OSP. Odporcovi v predmetnom konaní nemôžu vzniknúť trovy, ktoré by mohli byť hrazené z preddavku v zmysle ust. § 141a ods. 1 OSP. Zmysel ustanovenia § 141a OSP je zabezpečenie prostriedkov na trovy konania žalovanej strany pri sporoch s vysokou hodnotou predmetu sporu, keďže žalovaná strana sporom nedisponuje a môžu jej vzniknúť značné trovy. V tomto konaní však Odporcovi trovy, na ktorých náhradu by mal nárok nevznikajú. Z uvedeného dôvodu máme za to, že návrh Odporcu na zloženie preddavku na trovy konania skôr smeruje k obmedzeniu práv Navrhovateľa na prístup k spravodlivosti a možno ho považovať za šikanózne konanie zo strany štátneho orgánu zastupujúceho štát. Z uvedeného dôvodu preto zastávame názor, že v predmetnom konaní nie je daný dôvod na postup podľa ust. 141a ods. 1 OSP a na zaviazanie navrhovateľa k zloženiu preddavku na trovy konania a súd je povinný predmetné ustanovenie neaplikovať. Správnosť právneho názoru sťažovateľov je podporená aj rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 01. 2013, č. k. 3 Co/45/2013-122 a rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 31. 07. 2013, č. k. 16 C/163/2012-141, v ktorých sa posudzovala totožná otázka, založená na takmer identických skutkových okolnostiach a v ktorých bolo o žiadosti SR na zloženie preddavku na trovy rozhodnuté presne naopak ako v prípade Sťažovateľov.»

Sťažovatelia odkazujú aj na právne názory vyslovené v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 a zdôrazňujú, že uloženie povinnosti zložiť preddavok nesmie byť len mechanickým určením vo výške 5 % z predmetu konania.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava I uznesením zo dňa 11. 07. 2014, č. k. 25 C/163/2012-286 porušil základné práva J. T. a spoločnosti T. zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 11. 07. 2014, č. k. 25 C/163/2012-286 sa zrušuje.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný zaplatiť náhradu trov konania J. T. a spoločnosti T. na účet ich právneho zástupcu do dvoch týždňov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo sťažnosti možno vyvodiť, že jej podstatou je námietka sťažovateľov, podľa ktorej okresný súd ústavne nekonformne aplikoval § 141a OSP, v dôsledku čoho došlo k neprípustnému zásahu do ich základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na ochranu majetku. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa ich názoru v rozpore so zmyslom a účelom Občianskeho súdneho poriadku a predstavuje prekážku v prístupe k spravodlivosti.

V súlade s § 141a ods. 1 OSP navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Podľa názoru ústavného súdu je v posudzovanom prípade už na prvý pohľad zrejmé, že napadnutým uznesením okresného súdu k neprípustnému zásahu do označených základných práv dôjsť nemohlo. Samotné vydanie napadnutého uznesenia, ale ani nadobudnutie právoplatnosti tohto uznesenia nemá totiž bez ďalšieho za následok zásah do základných práv sťažovateľov na súdnu ochranu a ochranu majetku. K dôsledkom, na ktoré sťažovatelia v sťažnosti poukazujú, by totiž mohlo dôjsť až prípadným vydaním uznesenia o zastavení konania v zmysle už citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (obdobne pozri napr. II. ÚS 129/2012, II. ÚS 135/2012).

Na rozdiel od uznesenia o povinnosti zložiť preddavok v zmysle § 141a ods. 1 poslednej vety OSP proti uzneseniu o zastavení konania je prípustné odvolanie a vo vzťahu proti prípadnému nepriaznivému potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu prichádza do úvahy aj podanie dovolania, a to s prihliadnutím na dôvod uvedený § 237 písm. f) OSP. Tak v rámci odvolacieho konania, ako aj v rámci dovolacieho konania proti prípadnému uzneseniu okresného súdu o zastavení konania budú mať sťažovatelia možnosť uplatňovať všetky tie zásadné námietky, ktoré sú obsahom sťažnosti podanej ústavnému súdu. Všeobecné súdy preto v takomto prípade budú mať možnosť skúmať, či prípadné zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania je v danom prípade zlučiteľné s tými právami, porušenie ktorých sťažovatelia touto sťažnosťou namietajú. Za týchto okolností

ústavný súd považuje podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za predčasné, keďže sťažovatelia budú mať v ďalšom priebehu konania vedeného pod sp. zn. 25 C 163/2012 k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy.

V súvislosti s konkrétnou námietkou sťažovateľov vzťahujúcou sa na odôvodnenie nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 112/2012 zo 6. júna 2012 ústavný súd dodáva, že v citovanom náleze ústavný súd síce vyslovil porušenie práv podľa ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 13 C 270/08-938 z 9. januára 2012, ktorým bola účastníkovi konania uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, avšak zároveň zdôrazňuje, že s prihliadnutím na ďalšiu rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (II. ÚS 129/2012, II. ÚS 130/2012, II. ÚS 131/2012, II. ÚS 132/2012, II. ÚS 133/2012, II. ÚS 134/2012, II. ÚS 135/2012, IV. ÚS 721/2013, IV. ÚS 112/2013, I. ÚS 537/2014) išlo o ojedinelý (menšinový) názor jedného zo senátov ústavného súdu, ktorého ojedinelosť preukazuje aj uznesenie toho istého senátu (I. ÚS), ktorý v obdobnej veci uznesením sp. zn. I. ÚS 440/2012 z 3. októbra 2012 (teda po vydaní uznesenia sp. zn. I. ÚS 112/2012) sťažnosť už meritórne neposudzoval, ale ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľov nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2014